

Curieuse Creuse

Educative and Participative Monitoring for Amphibian Conservation – EPMAC France

Eind mei, de volle maan staat boven een nagenoeg uitgestorven Frans dorpje, de straat slechts spaarzaam verlicht door een tweetal stallantaarns die met hun gelige licht een fraaie halo weten te fabriceren in de nevel en zo bijdragen aan de spook- of sprookjesachtige sfeer. De hitte van de dag is omgezet in een zwele deken over het land, onweer dreigt, maar zet nog niet door. Om de sfeer compleet te krijgen, zitten er een aantal uilensoorten om het hardst te roepen en vanuit de nabij gelegen velden klinkt het geblaf van vos en ree.

Langs een eeuwenoud muurtje vlakbij het dorpskerkje staan een paar uit graniet uitgehakte waterbassins met bronmos en muurvarentjes waarin het heldere water van een bronnetje wordt opgevangen. Ooit bedoeld voor drinkwater en dergelijke voor de dorpsbewoners, nu geclaimd door de vinpootsalamander (*Lissotriton helveticus*) en de vroedmeesterpad (*Alytes obstetricans*) die hier hun voortplantingswater van hebben gemaakt. Het gefluit van de door het dorp verspreid zittende vroedmeesterpadjes is het enige andere geluid in het dorpje. Een mannetje beladen met eisnoeren is onderweg naar de waterbakken om daar de eitjes te deponeren. Eenmaal omhoog geklauterd duikt hij het water in en al snel komen de eitjes uit. De kleine larfjes duiken het frisse bronwater in, op naar een nieuw leven. Een stel EPMAC herpetologen uit Nederland die dit hele schouwspel van dichtbij aan het bekijken zijn, kunnen hun geluk niet op...

'Als de wereld vergaat, dan blijft de Creuse bestaan' aldus de bewoners van deze streek. Des te verwonderlijker dat de streek door economische malaise en trek naar de grotere steden al jaren leegloopt, met als gevolg dat de uitspraak wel eens

Geelbuikvuurpad, de trots van de Creuse.
(Foto: Joris Drubbel)

bewaarheid kan worden, immers de natuur is hard op weg de Creuse weer op te eisen... Waar eens velden voor veeteelt en gewassen waren, beekdalen door heidevelden en schapenweides, staat nu een immens nieuw 'oer'bos. Verlaten en vervallen boerderijen, lege dorpen en een sterk toenemende wildstand en roofvogels zoveel als je maar wilt, dat is de Creuse anno nu. In amper een halve eeuw heeft de natuur de Creuse weer opgeëist. De herpetologische fauna draagt haar steentje bij.

In de eerste week van juni 2015 is de eerste Educative and Participative Monitoring for Amphibian Conservation – EPMAC France week georganiseerd door Rob Veen van Tigouleix, Wouter de Vries van Natura Cerca en Martijn van de Loo van Soontiëns Ecology. De weken in Spanje en Polen zijn succesvol en bekend,

Frankrijk doet nu ook mee. En hoe! Met het onder natuurminnend Nederland bekende centrum Tigouleix als uitvalsbasis is een dergelijke monitoringweek al bij voorbaat een geslaagde week, alhoewel de natuur haar best deed om het ons lastig te maken met een klein hittegolfje en zinderende zomerse temperaturen van ver boven de 30 °C. Zie dan maar eens een lijst van mooie waarnemingen rond te krijgen en je dagtaak aan te bemonsterende poelen (of moet ik schrijven poelekes?) en watertjes af te krijgen. Zweten dus. Overdag stevig doorpakken en met schepnetten de geselecteerde wateren af. Vele fraaie voortplantingswateren voor

Vindplaats van vinpootsalamander en vroedmeesterpad (foto rechts).
(Foto's: Joris Drubbel)

Vroedmeesterpadjes (amphibian) tijdens de trek naar de voortplantingswateren. (Foto: Joris Drubbel)

marmar-, kam-, vinpoot- en vuursalamanders, bruine en springkikkers, groene kikkercomplexen, boomkikkers, gewone pad, zuidelijke gewone pad, vroedmeesterpad en uiteraard de trots van de Creuse en van Rob: de geelbuikvuurpad (*Bombina variegata*). Deze fraaie padjes met de gele buikjes doen het goed in de Creuse. Niet alleen in speciale aangelegde voortplantingswatertjes, maar ook in plas-dras veldjes en in ondergelopen karrensporen en diepe sporen van het vee. Deze tijdelijk warme watertjes zijn prima voor de larven. Ook deze week hebben we veel van deze padjes gevonden, op zicht en op gehoor.

's- Avonds op pad door het donkere landschap (straatverlichting is hier niet) op zoek naar kikkerkoren van boomkikker, geelbuikvuurpad en vroedmeesterpad. Vossen, reeën, marterachtigen en uilen zijn veelvuldig te zien en te horen. Op de weg zijn grote padden (*Bufo spinosus*) op jacht op de vele nachtvinders. Bij een ondergelopen beekdalletje treffen we een

Kleurrijke aspisadders. (Foto: Joris Drubbel)

In bemonsterde poelen werden ook marmarsalamanders gevangen. (Foto: Joris Drubbel)

grote populatie van de vinpootsalamander aan. Opmerkelijk is het gedrag van de diertjes: ze kruipen omhoog in de lange grassen en wachten daar op hun prooi. Ook opmerkelijk, en wellicht ook zorgelijk, is dat vele salamanders blaasjes op de huid hadden; *Amphibiocystidium* is ook hier bekend. Een vervolgstudie hiernaar zal zeker volgen.

Als op de laatste dag eindelijk de temperatuur capituleert en terugkeert naar normale waarden voor begin juni laat de Creuse gelijk haar beste kant zien: ook de reptielen zijn opeens weer actief. Diverse fraai gekleurde aspisadders, esculaapslangen, ringslangen, hazelwormen en smaragdhagedissen laten zich vinden. Dat maakt het lijstje aan reptielenwaarnemingen naast de veelvuldig voorkomende zand- en muurhagedis al heel wat langer!

Het sterk veranderende landschap in de Creuse is natuurlijk een zeer interessant feit. Hoe gaan soorten daarmee om, welke soort grijpt zijn kans, welke soort vertrekt uit het gebied? En welke beheersmaatregelen zijn nodig (of juist niet) wil een soort behouden blijven? Dorpsvijvers, bronwatertjes, verlaten spoorwegen, vervallen huisjes en meer natuurlijke habitats, ze zijn er allemaal in de streek. Al met al genoeg diversiteit om te kijken welke soorten dieren zich blijven handhaven en aan welke biotopen ze de voorkeur blijven of gaan geven. Het begin is er, de eerste succesvolle EPMAC France week is voorbij. Op naar 2016!

Joris Drubbel

Literatuur

Schubben & slijm nummerr 23 (april 2015) Monitoring in Spanje en Polen, J. Drubbel.